

Opernwelt/ Matthias Nöther

Otsekoheselt

Põhjus, miks Eesti helilooja Mari Vihmand kirjutab ooperi saksakeelse novelli “Nina Glucksteini matemaatika” ainetel, on ilmselt sama, miks sellest väiksest raamatust sai kaheksakümnendatel aastatel rahvusvaheline bestseller. Saksa-Argentiina päritolu kirjanik Esther Vilari loosse tangolauljast Chucho Santelmost ja tema naisest Ninast on klassikalised tundepuhangud, mis väljendavad igatsust armastuse ja surma järele, nii orgaaniliselt ja ürgselt sisse kirjutatud, et tegelaskujud on täielikult nende võimuses. Eriti just uhke Nina Gluckstein, kes otsustab ühel päeval demonstratiivse jumaldamisest keeldumise teel endaga igaveseks siduda palavalt armastatud tangolaulja, keda ihaldavad kõik naised — just temal on kõik eeldused olla ikonograafiline ooperitegelane.

Sealjuures on Eesti Rahvusooperis lavastatud teose helilooja (ja tõlkija), libretist Maimu Berg ning režissöör Liis Kolle küllaltki targad, et mitte presenteerida ooperilibreto aluseks olevas raamatus lühidalt esitatud traagilist materjali mitte ainult selle lakoonilises ligipääsmatuses. Kui novellis on vaid põgusalt juttu arvukatest fännidest, kes lõpuks tõukavad Nina ja Santelmo armusurma, on ooperi autorid võtnud endale vabaduse lisada sellesse ka koomilis-parodistlikke intermetssosid, tuues sisse kuue sensatsioonihimulise ajakirjaniku tegelaskujud. Koor, mida kasutatakse antiikselt resoneeriva vaheelemendina, loob lisaks terve hulga narratiivseid võimalusi, ilma ooperi aluseks oleva teose kallal vähimalgi määral vägivalda tarvitamata. Otse vastupidi — soolo- ja kooripartiide vaheline kontrast toob efektselt ja ooperiteosele kohaselt esile teema tuuma — võimatuse teatud kindlates ühiskondlikes oludes tingimusteta armastada.

Täielikult Eesti päritolu Tallinna ooperiteatri laululine ja mänguline tase on märkimisväärselt kõrge, mida võib öelda ka teiste lavastuste põhjal. “Armastuse valemis” (*The Formula of Love*) vaimustab eelkõige Nina osatäitja, kumedita kõlava tämbriga metsosopran Helen Lokuta, kes mängib Nina rolli, tuues esile oma hääle ja keha elegantsuse, mis on kooskõlas muusika melanhoolse põhilaadiga. Vaatamata melanhooliale ja kõikjal viibivale lõõtspillimängijale ei ole lavateos kindlasti mitte tango-ooper. Jutustatakse traagilist lugu tingimusteta armastavast naisest muusikaliselt universaalses keeles: teravalt lõikuvad instrumentide kombinatsioonid, lõõmavad sümfoonilised tõusud, eelkõige aga — koheselt äratuntav motiivilis-teemaatiline töö, mis järgib täielikult Euroopa traditsioone. Vihmand ja Kolle on võtnud lipukirjaks psühholoogilise väljenduslaadi selguse ja plastilisuse. Berliini Hanns Eisleri nimelises Muusikakõrgkoolis hariduse omandanud režissöör kasutab tantsu- ja filmielemente nii säästlikult ja sellise punktuaalse täpsusega, et sellest võib vaid rõõmu tunda. Võib peaaegu unustada, et taoline multimedialaadsus on Saksa muusikateatris tihti eesmärgiks omaette.

Välismaalt pärit külastajale saab nimetatud ooperi ja selle sirgjoonelise realiseerimise kaudu eelkõige selgeks üks: teatri tingimusteta soov võtta repertuaari uusi Eesti lavateoseid ning neid paljude aastate jooksul täiskoormusel mängida. Peadirigendil Arvo Volmeril õnnestus see viimati 2007. aastal “Wallenbergi” kojutoomisega. Tegu on algselt Erkki-Sven Tüüri poolt Dortmundi ooperile kirjutatud tellimustööga, mida

nüüd Tüüri kodumaal juba kolmandat hooaega edukalt etendatakse. “Armastuse valemis” suhtes jääb vaid üle soovida vastupidist: tagasitõlget saksa keelde ning teed läbi Saksamaa ooperiteatrite.

Matthias Nöther

Vihmand: Armastuse valem (*The Formula of Love*).

Esietendus 17.oktoobril 2008. Muusikaline juht: Arvo Volmer; Lavastus: Liis Kolle; Lavakujundus: Ann Lumiste; Kostüümid: Airi Eras; Koreograafia: Anna Mondini; Koor: Elmo Tiisvald. Solistid: Helen Lokuta (Nina Gluckstein), René Soom (Chucho Santelmo), Riina Airene (Roberta Gómez Dawson), Angelika Mikk, Janne Ševtšenko, Juuli Lill, Andres Köster, Priit Volmer (ajakirjanikud); Akordion: Jaak Lutsoja.